

Måleriets labyrint

Nina Roos utställning på Lunds Konsthall visar att hon är nyanserad, konsekvent och svår att kategorisera.

Av Christine Antaya 23.04.19 Kritik Article in english

Nina Roos, *Crimson (anteckningar)*, 2018–19.

Nina Roos (f. 1956) är en målare med vad jag uppfattar som en kontinuerlig närvaro i konstlivet, ändå är detta hennes första stora separatutställning i Sverige på över ett decennium. Skulle man göra en jämförande sökning på alla konstnärer som nämnts i konsttexter i Norden under de senaste 20 åren, så gissar jag att hennes namn inte förekommer lika ofta som exempelvis Karin Mamma Andersson, som även hon tillhör en samtida kanon. Det kanske inte är ett mått på någonting, men det skulle kunna vara ett tecken på att Roos inte kan reduceras till en tendens eller en motivvärld; hon är inte särskilt användbar som sammanfattande referens.

Betrakta det återhållnas vikt

Nina Roos

**Lunds konsthall, Lund
6 april — 16 juni 2019**

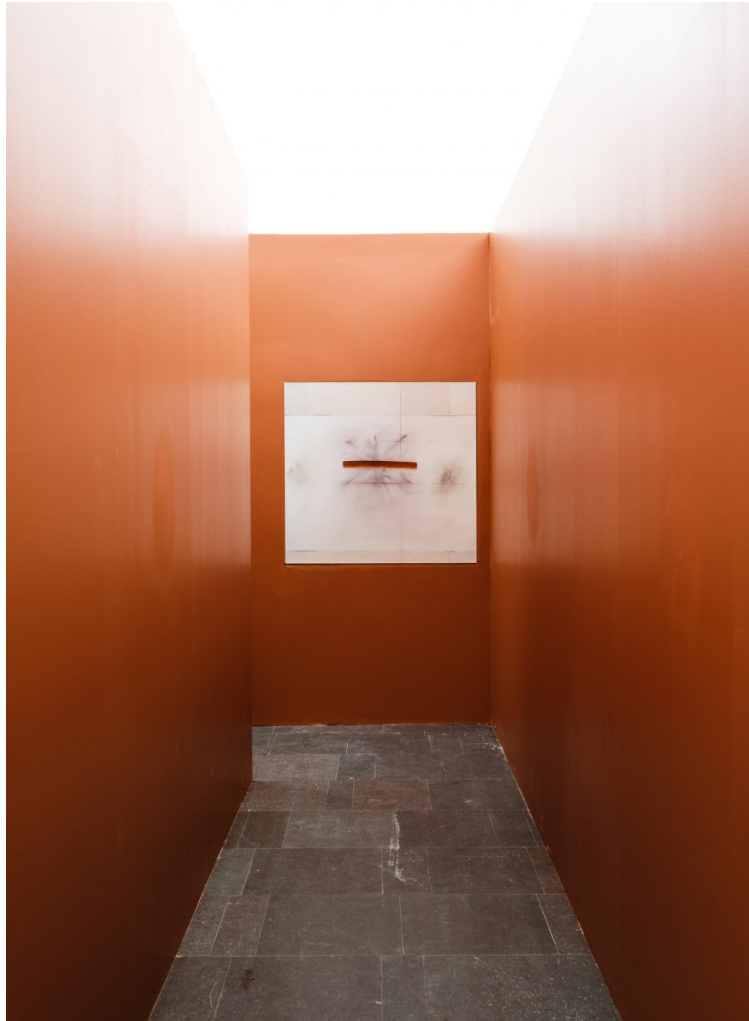
Roos är verksam i Helsingfors men har i många år varit knuten till Konsthögskolan i Malmö. Hon bekänner sig varken till det figurativa eller abstrakta, och kanske kan hennes oavhängiga och lojala relation till måleriet förklara henne fortsatt relevans. Det är ett konstnärskap som visar att den hållningen fortfarande är möjlig, vilket i sig kan tänkas utgöra en viktig pedagogisk grund.

Måleri i en nästan-labyrint

På Lunds konsthall är alla verk tillkomna efter Roos senaste större utställning i Sverige, på Malmö konsthall 2003. Där öppnade konsthallens expansiva rum upp målningarna, som om ljuset i dem lockades att tävla mot dagsljuset. I Lund, där utställningsrummen fördelade på två våningar med balkonger som överblickar de stora salarna, understryks ljuset i portioner och skiktningar, vilket liknar hur Roos måleri är uppbyggt.

En annan sak som utmärker utställningen är att återhållsamheten och nyansprecisionen i Roos måleri också applicerats på hur verken har installerats. Vissa av väggarna är målade i en blekt violett färg, som ofta är svår att skilja från hur de vita väggarna ser ut i skugga. I konsthallens främre rum har en paviljong byggts, med väggar i vinkel som bildar en liten korridor. Denna nästan-labyrint som innefattar sex målningar är utställningens titelverk. Väl inne i den tillfälliga passagen rör man sig rakt mot en mindre målning där den roströda färgen från väggen upprepas i ett brett streck över den ljusa bildytan. Som i så många av verken är det svårt att uppfatta lager. Den mörkare färgen tycks både stödja och hindra något som är på väg att bryta ut ur bildytan.

Installationen förstärker en idé om måleriets rumsliga kapaciteter, men har också effekten att målningarna bokstavligen blir svårtillgängliga, då man måste navigera runt väggarna i det som blir ett ganska trångt utrymme för att kunna se dem ordentligt. I efterhand tänker jag på det som en kalibrering, ett sätt att ställa om betraktaren till måleriets domän.

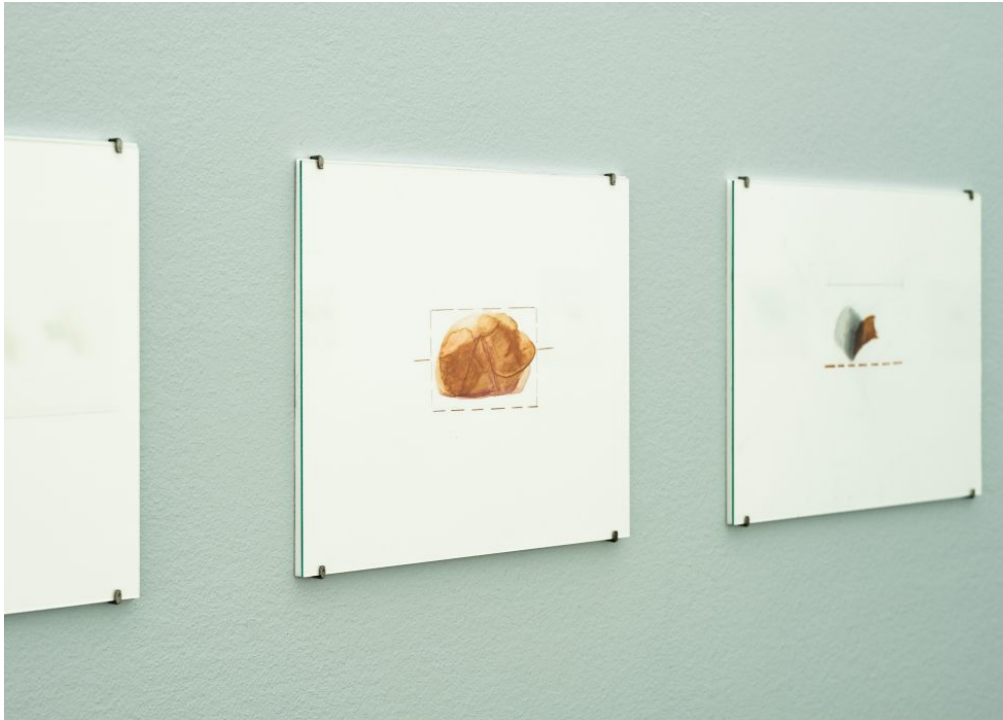
Nina Roos, *Regarding the Point of Restraint*, 2017. Photo: Daniel Zachrisson.

Konsekvent och nyanserad

De tidiga verken i utställningen är målade på akrylglas, något som ger en form av förtäckt transparens, som om målningen i sig inte är slutpunkten, utan ett skikt på väg dit. I ett av sidogallerierna visas serien *Not said yet, not done yet*, (2008), fyra målningar som är de minst monokroma i presentationen. I dem syns fragment från sakernas värld, en hylla, en dörr, en sjal. «Jag vill att enstaka element i mina verk ska relatera tydligt till vår verklighet. [Annars] finns det en risk att de avläses som ett slutet system», säger Roos i en intervju med utställningens curator Anders Kreuger.

Paradoxalt nog blir detta som mest tydligt när det inte finns något tydligt föreställande. I de nyaste målningarna, de stora dukarna i serien *Risk*, (2018–2019) utgörs dessa vägar in/ut av kvistliknande detaljer eller förnimmelsen av något hopvikt eller sammanfogat, antydande till revor eller hoplappning, något som sväller. I detta frångås så tydligt det

figurativa, men som Roos själv säger, så innebär det inte ett avsteg från verkligheten. Blicken dras till de där ventilerna som bekräftar målningen som mänsklig produkt och därmed en form av överföring.

Nina Roos, Utan titel, 2016. Photo: Daniel Zachrisson.

Gertrud Sandqvist skrev en gång om Roos «förbluffande kontinuitet». Detta understryks av hur hon arbetar i serier, där det enskilda verket förvägras en exklusivitet. Nästa målning prövar tankegodset igen, drar in betraktaren för att avläsas en gång till. På den långa balkongen ovanför hänger syster-serien till *Risk*, de mindre målningar *Crimson* (*anteckningar*). Dessa målningar driver nyansmåleriet till sin spets; trots titeln är färgen avgjort inte röd utan en blek köttnyans som jag har svårt att tänka mig en motsvarighet till i sakvärlden.

Roos arbetar inte med teckningar som skisser, utan som parallellt arbete där samma principer prövas. Det ligger därför nära till hands att betrakta dem som ledtrådar, bakvägar in i processer. Om något kan spåras i verken på papper som inkluderats här är det de senaste årens fokus på rumslighet i termer av instängning och avdelning, inte öppning och rymd. De mest förvånande är en liten serie som krulliga blyertslinjer på akvarellpapper, först verkar de helt aparta i sin kladdiga stil, fria övningar, men sedan ser jag att även de handlar om att fylla ett rum, att löpa linan ut.

Nina Roos, *Risk (Skepnad II/Skepnad I)*, 2018–19. Photo: Daniel Zachrisson.

En levande tradition

Det finns en implicit kritik mot massbilden hos Roos, men jag tolkar inte hennes ihärdiga hävdande av måleriets väsen och kapacitet att formulera sig självt som ett undandragande eller en vägran att delta. Det som understryks på Lunds Konsthall är inte måleriets särställning, så mycket som dess *likställning*. Med gesten, med språket, med varandet. Detta görs dels genom det seriella arbetet och det nogsamma inlemmandet av arkitekturen, vilket är ett sätt att utplåna hierarkier utan att det tömmer måleriet på mening.

En tolkning som alltid har funnits tillgänglig är att inslagen av bleknad och försvinnande i Roos måleri kan kopplas till en diskussion om mediet slut, men det tror jag är en alltför introvert analys. Som målare och lärare placerar sig Roos mitt i måleriet som en levande tradition, vilket kanske inte alltid har kunnat artikuleras i utställningssammanhang. Men här blir det röda strecket på målningen i paviljongen en ariadnetråd som leder betraktaren in och ut ur måleriet, som blir ett rum vi kan röra oss i. Att greppet lyckas kan bero på att byggnaden är välbekant och betydelsefull för både Roos och Kreuger, som varit knuten till konsthallen som curator under många år. Resultatet är en öppenhet som antyder Roos fortsatta betydelse som pedagogisk ledsagare i måleriet.

Installationsvy med *Risk (bryta ned)*, 2019. Photo: Daniel Zachrisson.

Betrakta det återhållnas vikt

Nina Roos

**Lunds konsthall, Lund
6 april – 16 juni 2019**
